

## Ilman vahvaa kasvua sopeutustoimet tuskin riittävät

- Suunnitellut julkisen talouden sopeutustoimet eivät todennäköisesti riitä rakenteellisen rahoitusaseman korjaamiseen EU -sääntöjen vaatimalla tavalla.
- Finanssipolitiikan kerroinvaikutus on nykyisessä taloustilanteessa korkea. Tästä huolimatta korjaavien toimenpiteiden lykkääminen ei kannata. Se ei nostaisi olennaisesti taloudellisen toimeliaisuuden kokonaismäärää vuosina 2015 – 2024, jos talous muilta osin kehittyy nykyisten ennusteiden mukaisesti.
- Taloudellisen toimeliaisuuden ylläpitämistä ajatellen toimenpiteet on laskusuhdanteessa parempi kohdistaa pääosin julkisten tulojen kasvattamiseen tai yrityksille ja kotitalouksille kohdistuvien tulonsiirtojen vähentämiseen julkisen kulutuksen tai investointien leikkaamisen sijasta.
- Positiivisemmat kasvunäkymät voisivat luoda edellytyksiä toteuttaa sopeutukset lievempinä ja myöhemmin. Sopeutustarve ja sopeutusten vaikutukset taloudelliseen toimeliaisuuteen voivat olla huomattavasti pienempiä voimakkaamman kasvun aikana.

Syksyllä julkistetun julkisen talouden suunnitelman mukaiset sopeutustoimet eivät riitä oikaisemaan Suomen rakenteellista rahoitusasemaa EU:n finanssipoliittisten sääntöjen mukaiseksi, arvioidaan ETLAn tutkijoiden **Henri Keräsen** ja **Tero Kuusen** tutkimuksessa ”*The EU's fiscal targets and their economic impact in Finland*”. Tutkijat selvittivät syksyllä 2015 sopeutuksien ajoitukseen ja kohdentamiseen liittyviä kysymyksiä talouspolitiikan arviointineuvoston ja valtiontalouden tarkastusviraston toimeksiannosta. He arvioivat ensi kertaa Suomessa makroekonometrisen mallin avulla, millaisia ovat erilaisten sopeutustoimenpiteiden kerroinvaikutukset, kun toteuttamisajankohdan suhdannetilanne otetaan huomioon. Kerroinvaikutukset vaihtelevat paljon suhdanteiden mukana.

Tutkimustuloksien valossa EU:n finanssipoliittisten sääntöjen edellyttämä sopeutustarve on varsin suuri. Syksyllä 2015 julkistetun julkisen talouden suunnitelman (JTS) mukaiset sopeutustoimet (noin 3.4 miljardia euroa vuosina 2016–2019) eivät mallitarkastelun perusteella riitä, jos ne vastaavat vaikutuksiltaan ja kestoltaan historiallisesti tyypillisiä sopeutustoimia. Rakenteellisen rahoitusaseman oikaiseminen EU:n finanssipoliittisten sääntöjen asettamassa aikataulussa vaatisi noin 5.5 miljardin euron sopeutuksen. Mallin mukaan finanssipolitiikan kerroinvaikutus on nykyisessä taloustilanteessa varsin suuri. Kerroinvaikutus on lähellä yhtä eli jokaista sopeutettua euroa kohti talouden toimeliaisuus (reaalinen BKT) vähenee vuosina 2016–2019 noin eurolla. Suuri sopeutustarve voi osin liittyä myös rakenteellisen rahoitusaseman mittaamisen ongelmiin. Vain rakenteellisen rahoitusaseman seuraaminen saattaa ohjata finanssipolitiikkaa liian myötäsykliseen suuntaan.

Tulokset osoittavat lisäksi, että laskusuhdanteissa tehtävissä sopeutuksissa julkisten kulutus- ja investointimenojen vähentäminen on ollut historiallisesti huonompi vaihtoehto kuin julkisten tulojen nostaminen tai tulonsiirtojen vähentäminen. Siten toimenpiteiden kohdistaminen syksyn 2015 JTS:n mukaisesti pääosin nettotuloihin (verojen ja maksujen nostoon ja tulonsiirtojen leikkauksiin) on perusteltua taloudellisen toi-

meliaisuuden ylläpitämisen näkökulmasta. Kovin tarkkoja johtopäätöksiä eri toimenpiteiden paremmuudesta ei tosin voida mallin yleisyyden vuoksi tehdä.

Tutkimuksessa arvioitiin myös, onko sopeutusten lykkääminen kannattavaa. Usein esitetty huoli on, ettei finanssipolitiikan ohjauksessa ole tarpeeksi otettu huomioon kerroinvaikutusten muuttumista suhdanteissa. Julkistalouksia on saatettu sopeuttaa liian nopeasti ajoittaen toimenpiteet talouskriiseihin. Toisaalta on esitetty vastakkaisiakin näkökulmia. Toimenpiteiden lykkääminen on pelätty johtavan vain suurempaan velkaantumiseen ja sopeuttamistarpeeseen, kun velkaantumista yritetään myöhemmin korjata. Tutkimuksessa arvioitiin, kuinka sopeutuksen lykkääminen vaikuttaisi taloudellisen toimeliaisuuden kokonaismäärään lähivuosina. Toimeliaisuuden kokonaismäärää arvioitiin reaalisena BKT:n nykyarvolla. Tarkastelluissa vaihtoehtoissa rakenteellinen rahoitusasema korjattiin joko kahdessa vuodessa, kuten EU:n finanssipoliittiset säännöt määräävät, tai viidessä vuodessa, kuitenkin siten, että molemmissa tapauksissa julkisen velan BKT-suhde saavuttaisi saman tason vuonna 2024.

Tulokset viittaavat siihen, ettei korjaavien toimenpiteiden lykkääminen nostaisi olennaisesti taloudellisen toimeliaisuuden kokonaismäärää vuosina 2015–2024, ainakaan tutkimuksen tausta-aineistona käytetyn vuoden 2015 JTS:n perusteella. BKT:n nimellinen kasvuvauhti ei ennusteissa ylitä velan nimelliskorkoa tavalta, joka alentaisi merkittävästi velan BKT-suhdetta. Sopeutusta lykkäessä julkistalouden alijäämä kartuttaisi sen sijaan velkaa niin, että sopeuttamistarve olisi kokonaisuutena suurempi kuin nopeasti tehtävän sopeutuksen tapauksessa. Lisäksi tulokset osoittavat, että suhdannetilanne heikkenee uudestaan, kun sopeuttamistoimiin ryhdytään myöhemmin.

Lopulta sopeutusten järkevä mitoitus ja ajoitus riippuvat kuitenkin toimenpiteistä, joita kasvun käynnistämiseksi tehdään. Tulokset nimittäin osoittavat, että riittävä sopeutusten määrä ja vaikutukset taloudelliseen toimeliaisuuteen voivat olla huomattavasti pienempiä, jos talouskasvu osoittautuu odotettua voimakkaammaksi. Positiivisempien kasvuodotusten aikaansaaminen voisi siten luoda edellytyksiä sopeutusten toteuttamiseen lievempänä ja myöhemmin.

#### **Lisätietoja:**

Tero Kuusi, matkap. 041 444 8144